



Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 30. jūnijā
(OR. en)

10878/22

GAF 12
FIN 738

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2022. gada 30. jūnijs

Saņēmējs: Padomes Ģenerālsekretariāts

K-jas dok. Nr.: COM(2022) 318 final

Temats: KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI par programmas euro aizsardzībai pret viltošanu "Perikls IV" īstenošanu un rezultātiem 2021. gadā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 318 *final*.

Pielikumā: COM(2022) 318 *final*



Briselē, 30.6.2022.
COM(2022) 318 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI

**par programmas euro aizsardzībai pret viltošanu “Perikls IV” īstenošanu un
rezultātiem 2021. gadā**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI

par programmas euro aizsardzībai pret viltošanu “Perikls IV” īstenošanu un rezultātiem 2021. gadā

1. Vispārīga informācija

Programma “Perikls IV” (turpmāk “programma”) ir apmaiņas, atbalsta un mācību programma euro aizsardzībai pret viltošanu. Ar to aizstāj programmu “Perikls 2020”, kas darbojās laikposmā no 2013. gada līdz 2020. gadam, un programmu “Perikls”, kas darbojās laikposmā no 2002. gada līdz 2013. gadam. Programma tika izveidota ar **Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 20. maija Regulu (ES) 2021/840**¹. Ar **Padomes 2021. gada 21. septembra Regulu (ES) 2021/1696** tās piemērošana tika attiecināta arī uz neiesaistītajām dalībvalstīm². Regulā (ES) 2021/840 ir noteikts, ka programma būs spēkā līdz 2027. gada 31. decembrim. **Regulas 12. panta 3. punktā** Komisijai ir noteikta prasība katru gadu sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei informāciju par programmas rezultātiem. Ar šo gada ziņojumu minētā prasība tiek izpildīta attiecībā uz 2021. gadu. Ziņojumā ir sniegta informācija par programmas “Perikls IV” saistībām un īstenošanu 2021. gadā, kā arī par to pasākumu īstenošanu 2021. gadā, kam līdzekļi piešķirti iepriekšējā perioda programmas ietvaros.

2. Saistības saskaņā ar 2021. gada darba programmu

Programmas īstenošanai 2021. gadā atvēlētais gada budžets bija 834 082 EUR, un to finansēja no Eiropas Savienības 2021. gada vispārējā budžeta 06.030100 budžeta pozīcijas. 2021. gadā tika piesaistīti kopumā 834 082 EUR, kas ir 100 % no kopējā budžeta. Programmu īsteno ar līdzfinansētiem pasākumiem (dotācijas), ko rīko dalībvalstu kompetentās iestādes, un ar “Komisijas pasākumiem”, ko tieši rīko Komisija. Lai papildus atbalstītu dalībvalstu pasākumu īstenošanu, 2021. gadā 140 106 70 EUR tika pārvietoti no Komisijas pasākumu budžeta uz dotāciju budžetu.

Programmas īstenošanā atspoguļojas dalībvalstu un Komisijas apņemšanās aizsargāt euro pret viltošanu. Pateicoties diskusijām Ekspertu grupas euro viltošanas jautājumos (ECEG) sanāksmēs par daudzgadu stratēģiju, 2021. gadā bija iespējams piesaistīt 100 % no kopējiem budžeta līdzekļiem. Programmas laikā bija paredzēts finansēt kopumā 9 projektus³. Atbildot uz dalībvalstu kompetento iestāžu iesniegtajiem pieteikumiem, kopumā tika sekmīgi piešķirtas piecas dotācijas. Turklāt tika finansēti četri Komisijas pasākumi, no kuriem divi ir administratīva rakstura, proti, programmas “Perikls 2020” galīgais izvērtējums un

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/840 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam (programma “Perikls IV”) un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 331/2014.

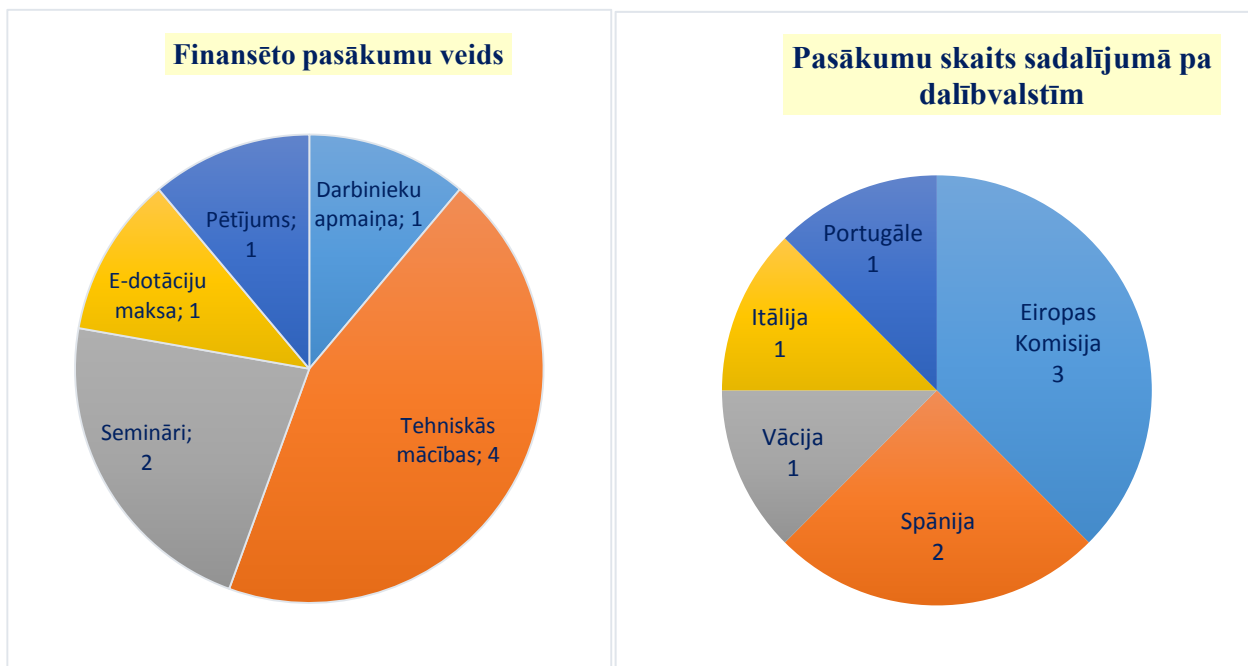
² Padomes Regula (ES) 2021/1696 (2021. gada 21. septembris), ar kuru Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/840, ar ko izveido apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam (programma “Perikls IV”), piemērošanu attiecinā arī uz neiesaistītajām dalībvalstīm.

³ Visaptverošs pārskats par programmas “Perikls” pasākumiem, kam līdzekļi piešķirti 2021. gadā, ir sniegts I pielikumā.

apņemšanās segt ikgadējās izmaksas saistībā ar rīka “e-dotācijas” izmantošanu, kas ir pilnībā elektroniska (bez papīra izmantošanas) dotāciju pārvaldības sistēma.

Komisijas pasākumi tika īstenoti 2021. gadā, savukārt visas dotācijas vai nu tiks fiziski īstenotas, sākot no 2022. gada, vai arī tiks mudināts tās pēc iespējas pārveidot virtuālos pasākumos, ņemot vērā epidemioloģiskās norises saistībā ar Covid-19 pandēmiju.

I un II diagramma. Finansēto pasākumu veids un pasākumu skaits sadalījumā pa dalībvalstīm (pasākumi, kam līdzekļi piešķirti 2021. gadā, sk. I pielikumu)



Vērts atzīmēt, ka Itālija, Vācija un Spānija, kas ir euro viltošanas visvairāk skartās dalībvalstis, arī šajā gadā saņēma programmas “Perikls” dotācijas. Turklāt programmas ietvaros 2021. gadā dotācijas saņēma arī Portugāle. Pateicoties dalībvalstu centieniem, tiek sekmēta euro aizsardzība, kas nāk par labu visām pārējām dalībvalstīm.

2021. gadā līdzekļi tika piešķirti vairākiem pasākumiem, proti, 4 tehniskām mācībām, 2 konferencēm, 1 pētījumam⁴, 1 novērtējumam un e-dotāciju gada maksai. Paredzēts, ka pasākumi notiek gan ES, gan ārpus tās atkarībā no konkrētajām vajadzībām saistībā ar euro aizsardzību pret viltošanu. Kopš programmas sākuma ir nostiprināta tās reģionālā pieeja, īstenojot pasākumus, kuros iesaistīti tie pasaules reģioni, kas ir īpaši svarīgi cīņā pret viltošanu.

3. Pasākumu īstenošana 2021. gadā⁵

Pārskats

Šajā iedaļā ir analizēta visu programmas “Perikls” finansēto pasākumu īstenošana 2021. kalendārajā gadā. Tādējādi tajā ir ietverta gan to pasākumu īstenošana, kam līdzekļi piešķirti no 2021. gada “Perikls IV” budžeta (4 Komisijas pasākumi), gan arī to pasākumu

⁴ Pētījumu veica darbuzņēmējs 2021. gadā, un tas ir programmas “Perikls 2020” galīgā izvērtējuma pamatā.

⁵ Visaptverošs pārskats par programmas “Perikls” 2021. gadā īstenojamiem pasākumiem ir sniegts II pielikumā.

īstenošana, kam līdzekļi piešķirti no iepriekšējiem programmas “Perikls 2020” budžetiem (6 dotācijas). Šādi tiek izcelta programmas nepārtrauktība attiecībā uz tās koncepciju un atspoguļota programmas “Perikls” efektivitāte saistībā ar euro aizsardzību pret viltošanu, veicot katru gadu īstenojamus pasākumus.

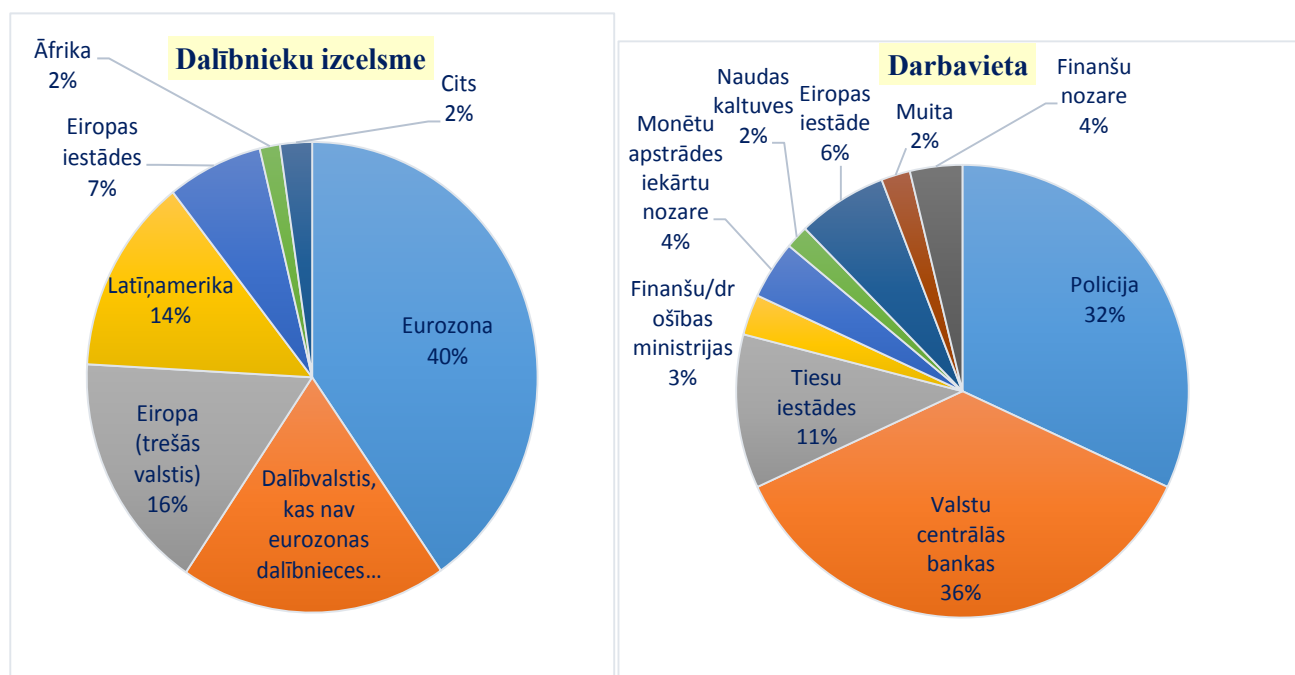
Pasaules mēroga Covid-19 pandēmija un ar to saistītā sociālā distancēšanās un ceļošanas ierobežojumi turpināja ietekmēt programmas “Perikls” īstenošanu 2021. gadā. Rezultātā vairāki pasākumi, kuriem bija jānotiek klātienē, tika pārveidoti par digitāliem vai hibrīdpasākumiem, tādējādi saglabājot programmas efektīvu īstenošanu.

2021. gadā tika īstenoti 10 programmas “Perikls” finansēti pasākumi, tostarp:

- dalībvalstis pilnībā īstenoja 4 dotāciju pasākumus: šos pasākumus klātienē digitālā vai hibrīdformātā īstenoja attiecīgi Horvātija, Spānija, Bulgārija un Itālija;
- dalībvalstis daļēji īstenoja divus dotāciju pasākumus: šos pasākumus hibrīdformātā (ir notikusi digitāla sesija, bet klātienē konference vēl tiks rīkota) daļēji īstenoja attiecīgi Portugāle un Nīderlande;
- pilnībā tika īstenoti četri Komisijas iepirktie pasākumi.

Iepriekš minētie pasākumi ietver 5 konferences, 2 tehniskās mācības, 1 darbinieka apmaiņu, pētījums, lai sniegtu programmas “Perikls 2020” galīgo izvērtējumu, un rīka “e-dotācijas” uzturēšanas maksu (sk. arī iepriekš 2. iedaļu). Iepriekšminētajos pasākumos piedalījās aptuveni 482 eksperti.

III un IV diagramma. Dalībnieku izcelsme un dalībnieku darbavieta (2021. gadā īstenotie pasākumi, sk. II pielikumu)⁶



Dalībnieki ir no 54 valstīm. Lielākā daļa apmācāmo (75 %) ir dalībnieki no Eiropas: 40 % ir no eurozonas dalībvalstīm, savukārt ārpus eurozonas esošo dalībvalstu skaits ir palielinājies līdz 19 % un ārpus ES esošo valstu skaits Eiropā ir 16 %; 14 % apmācāmo ir no

⁶Visi dati attiecas gan uz pasākumiem, ko finansē no programmas “Perikls IV”, gan uz pasākumiem, ko finansē no programmas “Perikls 2020”.

Latīņamerikas. Visbeidzot, 7 % dalībnieku pārstāv Eiropas iestādes, 2 % ir no Āfrikas un Tuvajiem Austrumiem un 2 % – no citiem reģioniem.

Attiecībā uz dalībnieku darbvieta jārādā, ka 32 % no visiem dalībniekiem pārstāv policijas spēkus. Tik liela pārstāvība vērojama tāpēc, ka policijas iestādes ir pirmās, kas dodas cīņā pret euro viltošanu, un policijas darbinieki ietver gan izmeklētājus, gan tehnisko personālu. Tomēr pirmo reizi programmas “Perikls” īstenošanas laikā policijas iestāžu darbinieki neveido lielāko dalībnieku grupu. Tā vietā 68 % no dalībnieku kopējā skaita veido citas dalībnieku kategorijas, un eksperti no valstu centrālajām bankām veido 36 %, tādējādi veidojot lielāko dalībnieku grupu. Tas ir skaidrojams ar to, ka vairāki 2021. gadā īstenotie liela mēroga pasākumi bija vērsti uz centrālo banku līdzdalību.

Ir vērojama arī būtiska tiesu iestāžu darbinieku līdzdalība (11 %), kā arī finanšu sektora (4 %), finanšu ministriju/iekšlietu ministriju (3 %), muitas (2 %), komercbanku (3 %) un kaltuvju (2 %) līdzdalība, kas atspoguļo visu dalībnieku darba jomu. Visbeidzot, pateicoties Komisijas pasākuma “Platformas 1210 trešā sanāksme” īstenošanai, jau piekto gadu piedalījās daudz pārstāvju no monētu apstrādes iekārtu (MAI) nozares (4 %), un tas vēlreiz apliecina, ka privātais sektors ir būtiska ieinteresētā puse cīņā pret viltošanu.

Tādējādi var secināt, ka programmas īstenošanā tiek ievērota programmas starptautiskā un daudzdisciplīnu dimensija, kā prasīts Regulā (ES) Nr. 331/2014, un ir augsts diversifikācijas līmenis.

Būtiskākie notikumi saistībā ar īstenošanu 2021. gadā

Ar programmu 2021. gadā ir izdevies uzturēt un vēl vairāk stiprināt reģionu spēcīgu starptautisko sadarbību Dienvidaustrumeiropā un Latīņamerikā:

- 2021. gadā tika īstenoti vairāki programmas “Perikls” pasākumi, kas bija vērsti uz to, lai sekmētu un uzturētu ciešu sadarbību starp kompetentajām valstu iestādēm Dienvidaustrumeiropā. Tas ietvēra darbinieku apmaiņu, ko organizēja Itālijas *Carabinieri Antifalsificazione Monetaria (CCAFM)*, un konferenci, ko organizēja Bulgārijas prokuratūra, kas izveido un uztur tiesu iestāžu sadarbību ar valstīm Austrumbalkānu un Melnās jūras reģionā, tostarp ar Turciju, Moldovu un Ukrainu. Turklāt Horvātijas Valsts bankas organizētajā konferencē “4th Balkan Network Conference” piedalījās pārstāvji no valsts bankām un reģiona komercbankām un tika atbalstīta agrīna brīdinājuma sistēmas darbība un informācijas apmaiņa starp iesaistītajām valstīm. Visbeidzot, Komisija īstenoja digitālu “Pristina-Tirana” tehnisko apmācību par monētu analīzi un klasifikāciju.
- Spānijas *Brigada de Investigación del Banco de España (BIBE)* 2021. gadā Montevideo (Urugvaja) organizēja mācību kursu “Training course on money counterfeiting for experts from Latin American countries” (par naudas viltošanu Latīņamerikas valstu ekspertiem), kuros piedalījās 13 Latīņamerikas valstu iestādes, veicinot pasākumus, kas paredzēti, lai aizsargātu euro pret viltošanu Latīņamerikas valstīs, kurās varētu pastāvēt šāds risks. Ar šo pasākumu tika atbalstīta valūtas viltošanas novēršanai paredzēto valstu centrālo biroju (VCB) izveide un darbība iesaistītajās valstīs. Pamatojoties uz iepriekš notikušajām tāda paša veida mācībām, Argentīna izveidoja šādu VCB.

4. Kvantitatīvo un kvalitatīvo rādītāju uzraudzība

Regulas (ES) 2021/840 12. panta 2. punktā noteikts, ka šajā ziņojumā būtu jāņem vērā programmas “Perikls IV” kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji. Ikgadējie dati par šiem rādītājiem ir šādi:

1. **atklāto viltoto euro skaits 2021. gadā (banknotes: 347 000 /monētas: 195 082).** Šā rādītāja mērķis ir kontrolēt atklāto viltoto euro (banknotes un monētas) skaitu $\pm 5\%$ robežās salīdzinājumā ar vidējo rādītāju 2014.–2020. gadā (671 000/174 112). Lai gan monētu skaits ir tuvu atskaites robežvērtībai ($\pm 5\%$, kas atbilst mērķim), viltoto banknošu skaits ir mazāks, nekā gaidīts. To varētu izskaidrot ar ārējiem faktoriem, piemēram, pandēmijas radīto ierobežojumu iespējamo ietekmi uz viltotu banknošu apriti;
2. **likvidēto nelikumīgo ražotņu skaits 2021. gadā (11).** Attiecībā uz likvidētajām nelikumīgajām ražotnēm mērķis ir kontrolēt to skaitu, proti, vidēji $\pm 10\%$ salīdzinājumā ar 2019. gadu (22). 2021. gadā likvidēto nelikumīgo ražotņu skaits ir mazāks, nekā gaidīts. To varētu izskaidrot ar ārējiem faktoriem, piemēram, pandēmijas radīto ierobežojumu iespējamo ietekmi uz to darbībām;
3. **to unikālo kompetento iestāžu skaits, kuras lūdz atbalstu no programmas 2021. gadā (5).** Ar šo rādītāju mēra kompetento valsts iestāžu interesi par programmu. Starpposma mērķis 2024. gadam ir 12, un 2027. gada mērķrādītājs ir 24. Tas, ka unikālo pieteikumu iesniedzēju skaits pirmajā gadā sasniedza gandrīz 50 % no 2024. gada starpposma mērķa, atbilst gaidītajam un atspoguļo to, ka šis ir jaunās programmas pirmais gads;
4. **programmas finansētajos pasākumos iesaistīto dalībnieku apmierinātības līmenis 2021. gadā (98.4%).** Ar šo rādītāju mēra apmācību kvalitāti no dalībnieku viedokļa. Mērķis ir 75 %. Pozitīvo atsauksmju īpatsvars ir lielāks par mērķrādītāju;
5. **iepriekšējo posmu programmas “Perikls” pasākumos iesaistīto dalībnieku atsauksmes par programmas ietekmi uz viņu aktivitātēm, kuru mērķis ir aizsargāt euro pret viltošanu 2021. gadā (95.83%).** Ar šo rādītāju mēra programmas pasākumu ilgtspēju. Mērķis ir 75 %. Pozitīvo atsauksmju īpatsvars ir lielāks par mērķrādītāju.

5. Secinājumi un turpmākā virzība

Programma “Perikls IV”, tāpat kā iepriekšējā posma programma, joprojām ir svarīgs un efektīvs rīks cīņā pret viltošanu. Programma ir pamats pētījumu atbalstīšanai, sadarbības turpināšanai un pilnveidošanai, kā arī paraugprakses apmaiņai starp visiem cīņā pret euro viltošanu iesaistītajiem dalībniekiem. To apstiprina arī tas, ka 2021. gadā tika piešķirti 100 % no visiem budžeta līdzekļiem, atspoguļojot dalībvalstu interesi par programmu.

Komisija pastāvīgi informē Ekspertu grupas euro viltošanas jautājumos (*ECEG*) ekspertus par programmas ietvaros atbalstīto pasākumu rezultātiem. 2021. gadā notika trīs *ECEG* sanāksmes. Programma ir ļoti labi saskaņota ar citām attiecīgām Savienības līmeņa programmām un pasākumiem un tos lielā mērā papildina, jo ir veltīta tikai konkrēta organizētās noziedzības veida, proti, euro viltošanas, novēršanai un apkarošanai un pievēršas tikai šim jautājumam. Šī papildināmība ir skaidri redzama attiecībā uz Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ĢD *Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas*

(*TAIEX*) instrumentu, ko visbiežāk izmanto pievienošanās sarunu atbalstam, un Migrācijas un iekšlietu ĢD “Iekšējās drošības fonds – policija”⁷, kas attiecas uz noziedzības novēršanu un apkarošanu kopumā. Kopš naudas viltošana *EMPACT*⁸ operatīvajā rīcības plānā tiek uzskatīta par vienu no prioritātēm, Komisija cieši koordinē pasākumus ar *EMPACT* vadību, lai maksimāli palielinātu papildināmību starp abiem finansējuma avotiem.

Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 331/2014 13. panta 6. punktu šobrīd strādā pie ziņojuma Eiropas Parlamentam un Padomei par 2020. gada programmas galīgo izvērtējumu pabeigšanas.

Pamatojoties uz programmas īstenošanas rezultātiem un *ECEG* apspriesto jauno apdraudējumu pastāvīgo analīzi, 2022. gadam ir noteiktas šādas prioritātes⁹:

- atbalstīt pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot sadarbību starp tām dalībvalstīm, ko īpaši skar viltojumu ražošana un izplatīšana;
- uzlabot sadarbību ar to trešo valstu iestādēm, attiecībā uz kurām ir aizdomas vai pierādījumi par to, ka tajās notiek viltotu euro ražošana;
- uzturēt efektīvu sistēmu euro aizsardzībai Dienvidaustrumeiropā;
- aktuālas norises:
 - viltojumu un augstas kvalitātes komponentu izplatīšana tumšajā tīklā (*darknet*) un tādu neīstas naudas produktu kā “movie money” un “prop copy” piedāvājums tiešsaistē (tostarp pārveidota dizaina banknotes),
 - euro monētas: euro monētu pretviltošanas elementi un Regulas (ES) Nr. 1210/2010 par euro monētu autentiskuma noteikšanu un rīkošanos ar apgrozībai nederīgām euro monētām īstenošana,
 - atbalsts valstu centrālo biroju (VCB) izveidei/pastiprināšanai.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 513/2014 (2014. gada 16. aprīlis), ar ko kā daļu no Iekšējās drošības fonda izveido finansiālā atbalsta instrumentu policijas sadarbībai, noziedzības novēršanai un apkarošanai un krīžu pārvarēšanai un atceļ Padomes Lēmumu 2007/125/TI (OV L 150, 20.5.2014., 93. lpp.).

⁸ *EMPACT* (Eiropas daudzdisciplīnu platforma pret noziedzības draudiem) ir ES dalībvalstu īstenota drošības iniciatīva, kuras mērķis ir apzināt, noteikt par prioritāti un novērst draudus, ko rada organizēta un smaga starptautiska noziedzība. 2021. gadā *EMPACT* kļuva par pastāvīgu instrumentu, kā noteikts Padomes secinājumos par ES politikas cikla organizētas un smagas starptautiskas noziedzības jomā pastāvīgu turpināšanu. Bulgārija ieņem vadošo lomu saistībā ar *EMPACT* prioritāti, kas aptver “Intelektuālā īpašuma noziegumi, preču un valūtu viltošana”.

⁹ Programmas 2021. gada prioritātes ir būtiska daļa no gada darba programmas, kas pievienota KOMISIJAS 2021. gada 28. janvāra LĒMUMAM par programmas “Perikls IV” finansēšanu un 2022. gada darba programmas pieņemšanu (C(2022) 406 final).